

Załącznik do uchwały 341/239/21
Zarządu Województwa Pomorskiego
z dnia 6 kwietnia 2021 r.

ZARZĄD
WOJEWÓDZTWA POMORSKIEGO

Raport z przebiegu konsultacji projektu Regionalnego Programu Strategicznego w zakresie edukacji i kapitału społecznego

Gdańsk, 6 kwietnia 2021 r.

SPIS TREŚCI

WYKAZ SKRÓTÓW	3
WPROWADZENIE	4
I. FORMY I PRZEBIEG KONSULTACJI SPOŁECZNYCH	6
1. EKSPERCKA FORMA PRAC NAD PROJEKTEM	6
2. PRZEBIEG PROCESU KONSULTACJI	7
2.1. BEZPOŚREDNIE FORMY KONSULTACJI	7
2.2. POŚREDNIE FORMY KONSULTACJI	8
II. GŁÓWNE WNIOSKI Z KONSULTACJI	9
1. WNIOSKI Z BEPOŚREDNICH FORM KONSULTACJI	9
2. WNIOSKI Z POŚREDNICH FORM KONSULTACJI	10
2.1. PODSUMOWANIE UWAG O CHARAKTERZE OGÓLNYM	10
2.2. PODSUMOWANIE UWAG ZGŁOSZONYCH DO POSZCZEGÓLNYCH ROZDZIAŁÓW PROJEKTU RPS	10
2.2.1. Diagnoza	10
2.2.2. SWOT	11
2.2.3. Wyzwania	11
2.2.4. Część Wizyjna	12
2.2.5. Cel szczegółowy 1. Fundamenty edukacji	12
2.2.6. Cel szczegółowy 2. Kapitał społeczny	14
III. REKOMENDOWANE KIERUNKI ZMIAN PROJEKTU RPS	15
ZAŁĄCZNIKI	17

WYKAZ SKRÓTÓW

JST	– jednostki samorządu terytorialnego
LGD	– Lokalna Grupa Działania
LGR	– Lokalna Grupa Rybacka
NGO	– organizacje pozarządowe
RLKS	– Rozwój Lokalny Kierowany przez Społeczność
RPS	– Regionalny Program Strategiczny w zakresie edukacji i kapitału społecznego
SWP	– Samorząd Województwa Pomorskiego
SWOT	– analiza słabych i dobrych stron oraz szans i zagrożeń
SZR	– Subregionalny Zespół Roboczy
UMWP	– Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego
ZSK	– Zintegrowany System Kwalifikacji
ZWP	– Zarząd województwa Pomorskiego

WPROWADZENIE

W dniu 21 stycznia 2021 r. ZWP przyjął projekt RPS i skierował go do konsultacji¹, których celem było uzyskanie uwag, sugerowanych zmian, w tym propozycji nowego brzmienia zapisów w przyjętym projekcie RPS od partnerów społecznych i gospodarczych zainteresowanych kształtowaniem polityki regionalnej w obszarze edukacji i kapitału społecznego.

Konsultacje projektu RPS, prowadzone w oparciu o wymogi wynikające z Ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, trwały 43 dni w okresie od 22 stycznia 2021 r. do 5 marca 2021 r. W związku z trwającym na terenie kraju stanem epidemii, związanym z zakażeniami wirusem SARS-CoV-2² oraz wynikającymi z niego ograniczeniami i obostrzeniami sanitarnymi, możliwości prowadzenia bezpośrednich form konsultacji były ograniczone. Mimo to, spotkania konsultacyjne, realizowane w formie zdalnej z wykorzystaniem narzędzi komunikacji elektronicznej, umożliwiły prowadzenie dialogu społecznego w szerokim gronie.

Ogłoszenie o konsultacjach projektu RPS zostało opublikowane 22 stycznia 2021 r. w prasie o zasięgu regionalnym³, a także na tablicy ogłoszeń UMWP, w Biuletynie Informacji Publicznej UMWP oraz na stronie internetowej www.strategia2030.pomorskie.eu, na której udostępniono również Formularz konsultacyjny.

Do udziału w konsultacjach zaproszono przedstawicieli różnych podmiotów: instytucji i gremiów, w szczególności przedstawicieli JST oraz ich jednostek organizacyjnych, związków pracodawców, stowarzyszeń i organizacji zawodowych, NGO, lokalnych grup działania oraz środowiska akademickiego. Konsultacje były również otwarte dla osób fizycznych. W trakcie trwania konsultacji przeprowadzono 12 spotkań konsultacyjnych. W ramach konsultacji 21 podmiotów przekazało 348 uwag, sugerowane zmiany, w tym propozycje nowego brzmienia zapisów w projekcie RPS, których wykaz wraz z informacją o sposobie ich rozstrzygnięcia z uzasadnieniem znajduje się w Załączniku nr 1. Przyjęto następujące formy rozstrzygnięć:

- a) uwaga uwzględniona – w przypadku, gdy na dalszym etapie prac proponowany zapis znajdzie się w projekcie RPS we wskazanym brzmieniu lub w brzmieniu oddającym sens uwagi;
- b) uwaga częściowo uwzględniona – w przypadku, gdy na dalszym etapie prac niektóre elementy proponowanego zapisu zostaną uwzględnione w projekcie RPS we wskazanym brzmieniu lub w brzmieniu oddającym sens uwagi;
- c) do rozstrzygnięcia na dalszym etapie prac – w przypadku, gdy uwaga zostanie rozpatrzona na etapie kolejnego projektu RPS lub dotyczy szczegółowych kwestii wdrożeniowych i zostanie poddana analizie na etapie tworzenia dokumentów uszczegółwiających RPS;
- d) uwaga nieuwzględniona – w przypadku, gdy proponowany zapis nie może zostać uwzględniony w treści projektu RPS ze względów merytorycznych i/lub formalnych; w przypadku, gdy proponowany zapis ma zbyt szczegółowy charakter (nie wdrożeniowy); w przypadku, gdy zakres planowanej w projekcie RPS interwencji jest wynikiem wyborów strategicznych opartych o

¹ Uchwała Zarządu Województwa Pomorskiego nr 44/217/21 z dnia 21 stycznia 2021 r. w sprawie przyjęcia projektu Regionalnego Programu Strategicznego w zakresie edukacji i kapitału społecznego.

² Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 20 marca 2020 r. w sprawie ogłoszenia na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej stanu epidemii.

³ „Gazeta Wyborcza”.

diagnozę społeczno-gospodarczą województwa, a także w przypadku, gdy nie sformułowano propozycji zapisu;

- e) uwaga niezasadna - w przypadku, gdy uwaga postuluje uwzględnienie wątków, które są już obecne w projekcie RPS, a także w przypadku, gdy uwaga postuluje uwzględnienie wątków, które nie dotyczą dokumentu (projektu RPS).

I. FORMY I PRZEBIEG KONSULTACJI SPOŁECZNYCH

1. EKSPERCKA FORMA PRAC NAD PROJEKTEM

W ramach prac nad projektem RPS, będącym dokumentem operacjonalizującym i uszczegółowiającym zapisy projektu Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego 2030 w obszarze edukacji i kapitału społecznego, utworzone zostały: Zespół Redakcyjny oraz tematyczne grupy robocze, w skład których weszli przedstawiciele departamentów UMWP:

1. Departamentu Europejskiego Funduszu Społecznego;
2. Departamentu Cyfryzacji;
3. Departamentu Edukacji i Sportu;
4. Departamentu Infrastruktury;
5. Departamentu Kultury;
6. Departamentu Środowiska i Rolnictwa;
7. Departamentu Programów Regionalnych;
8. Departamentu Programów Rozwoju Obszarów Wiejskich;
9. Departamentu Rozwoju Gospodarczego;
10. Departamentu Rozwoju Regionalnego i Przestrzennego;
11. Departamentu Turystyki;
12. Departamentu Zdrowia;
13. Kancelarii Marszałka Województwa Pomorskiego;
14. Pomorskiego Biura Planowania Regionalnego;
15. Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej;
16. Biura Współpracy Zagranicznej

oraz przedstawiciele jednostek organizacyjnych SWP: Centrum Edukacji Nauczycieli w Gdańsku, Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli w Słupsku, Pedagogicznych Bibliotek Wojewódzkich w Gdańsku i Słupsku, Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego Nr 2 dla Nieśłyszących i Słabosłyszących w Wejherowie, Opery Bałtyckiej, Kaszubskiego Parku Etnograficznego, Wojewódzkiej i Miejskiej Biblioteki Publicznej w Gdańsku, Muzeum Narodowego w Gdańsku, Teatru Szekspirowskiego, Nadbałtyckiego Centrum Kultury; Europejskiego Centrum Solidarności oraz Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Gdańsku.

Na tym etapie prac, w oparciu o wiedzę i doświadczenie interdyscyplinarnego zespołu redakcyjnego, wypracowano założenia projektu RPS - wstępny zarys celów, priorytetów i działań wynikający z projektu. Przeprowadzono łącznie 14 spotkań wewnętrznych.

Następnie, 3 listopada 2020 roku, na podstawie uchwały ZWP, przystąpiono do opracowania projektu RPS, o czym poinformowano opinię publiczną.

W pracach nad projektem RPS zastosowano również formułę ekspercką, która jeszcze przed przyjęciem projektu RPS przez ZWP, w ramach tematycznych grup roboczych, umożliwiła czynny udział w pracach nad dokumentem przedstawicielom JST oraz partnerom społecznym i gospodarczym, przedstawicielom różnych podmiotów i gremiów lub osobom fizycznym, zainteresowanym kształtowaniem polityki regionalnej w obszarze edukacji i kapitału społecznego. Udział w pracach Zespołu Redakcyjnego oraz tematycznych grup roboczych zadeklarowali również przedstawiciele:

1. SZR - Metropolitalnego, Nadwiślańskiego, Chojnickiego i Słupskiego;
2. Pomorskiej Rady Oświatowej;
3. Pomorskiego Regionalnego Forum na Rzecz Jakości Edukacji;
4. poradni psychologiczno-pedagogicznych;
5. Zespołu Szkół Ogólnokształcących Nr 8 w Gdańsku;
6. Szkoły Podstawowej Nr 1 w Kartuzach;
7. Politechniki Gdańskiej;
8. Uniwersytetu Gdańskiego;
9. Powiatu Kartuskiego;

10. Akademii Sztuk Pięknych w Gdańsku;
11. Akademii Wychowania Fizycznego i Sportu w Gdańsku;
12. Gdańskiego Uniwersytetu Medycznego;
13. Wyższej Szkoły Bankowej w Gdańsku;
14. Narodowego Instytutu Dziedzictwa;
15. Portalu internetowego IBedeker;
16. Kaszubskiego Instytutu Ludowego;
17. Miejskiego Domu Kultury w Człuchowie
18. Instytutu Kultury Miejskiej w Gdańsku;
19. Stowarzyszenia Teatr ZNAK;
20. Pomorskiego Zespołu Parków Krajobrazowych w Słupsku;
21. Pomorskiej Sieci Centrów Organizacji Pozarządowych;
22. Pomorskiej Sieci Leader;
23. Związku Harcerstwa Polskiego Chorągwi Gdańskiej;
24. Rady OPZZ Województwa Pomorskiego;
25. Obszaru Metropolitalnego Gdańsk-Gdyni-Sopot;
26. Biura Rozwoju Gdańska;
27. Lasów Państwowych;
28. Pomorskiej Rady Federacji Stowarzyszeń Naukowo-Technicznych NOT w Gdańsku;
29. Związku Pracodawców Lewiatan;
30. Pracodawców Pomorza;
31. Pomorskiej Izby Rzemieślniczej Małych i Średnich Przedsiębiorstw;
32. Kaszubskiego Związku Pracodawców;
33. Regionalnej Izby Gospodarczej Pomorza;
34. Vivadentała.

W gronie wskazanych wyżej podmiotów przeprowadzono 12 spotkań tematycznych grup roboczych, w trakcie których konsultowano z ekspertami zewnętrznymi zakres interwencji, możliwe formy wdrożenia planowanych działań, określano szanse powodzenia i ograniczenia w ich realizacji, uzgadniano propozycje realizacji zobowiązań SWP, a także identyfikowano obszary strategicznej interwencji i kryteria ukierunkowania działań. Zorganizowano również trzy spotkania na poziomie subregionalnym, do udziału w których zaproszono przedstawicieli wszystkich SZR (10 grudnia 2020 r., 11 grudnia 2020 r. oraz 17 grudnia 2020 r.).

Efekty prac Zespołu Redakcyjnego i tematycznych grup roboczych, a także uwagi i opinie pozyskane podczas spotkań subregionalnych miały istotny wpływ na kształt przyjętego przez ZWP projektu RPS, zarówno w zakresie wątków diagnostycznych, jak i zakresu interwencji oraz warstwy redakcyjnej.

2. PRZEBIEG PROCESU KONSULTACJI

Konsultacje projektu RPS miały dwie formy: bezpośrednią (zdalne spotkania) oraz pośrednią (za pomocą formularza konsultacyjnego lub innej formy pisemnej).

2.1. BEZPOŚREDNIE FORMY KONSULTACJI

2.1.1. ORGANIZACJA BEZPOŚREDNICH FORM KONSULTACJI

W spotkaniach konsultacyjnych prowadzonych w formie zdalnej uczestniczyli m.in. przedstawiciele JST, instytucji kultury, uczelni, NGO, organizacji pracodawców i związków zawodowych, Sejmiku Województwa Pomorskiego, a także osób fizycznych.

Informacja o prowadzonych konsultacjach projektu RPS wraz z zaproszeniem do udziału w spotkaniach subregionalnych on-line oraz do zgłaszania uwag, przekazana została do wszystkich JST szczebla powiatowego i gminnego, do Związku Gmin Pomorskich oraz:

- za pośrednictwem Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej do:

- Pomorskiej Rady Organizacji Pozarządowych;
- Pomorskiej Rady Działalności Pożytku Publicznego;
- Centrów Organizacji Pozarządowych;
- Pomorskiej Rady ds. Polityki Senioralnej;
- Pomorskiej Rady ds. Osób Niepełnosprawnych;
- za pośrednictwem Departamentu Kultury do Pomorskiej Rady Kultury;
- za pośrednictwem Departamentu Rozwoju Gospodarczego do Pomorskiej Rady Przedsiębiorczości;
- za pośrednictwem Departamentu Rozwoju Obszarów Wiejskich do Lokalnych Grup Działania i Lokalnych Grup Rybackich;
- za pośrednictwem Pomorskiego Biura Planowania Regionalnego do:
 - Towarzystwa Urbanistów Polskich Oddział Gdańsk;
 - Stowarzyszenia Architektów Polskich SARP Wybrzeże;
 - Stowarzyszenia Urbanistów Północnej Polski;
 - Pomorskiej Okręgowej Izby Architektów.

2.1.1.1. SPOTKANIA SUBREGIONALNE

W trakcie konsultacji przeprowadzono z SZR cztery spotkania w formie zdalnej:

- 11 lutego 2021 r. z chojnickim;
- 12 lutego 2021 r. z nadwiślańskim;
- 16 lutego 2021 r. z metropolitalnym;
- 19 lutego 2021 r. ze słupskim.

Harmonogram subregionalnych spotkań konsultacyjnych, wraz z linkami umożliwiającymi zdalny udział wszystkim zainteresowanym, zamieszczony został na stronie

www.strategia2030.pomorskie.eu w zakładce dedykowanej konsultacjom projektu RPS.

2.1.1.2. KONSULTACJE Z GREMIAMI O CHARAKTERZE REGIONALNYM

Projekt RPS dyskutowany był podczas spotkań:

- 10 lutego 2021 r. – z Pomorską Radą Oświatową oraz z Pomorskim Regionalnym Forum na Rzecz Edukacji;
- 10 lutego 2021 r. oraz 3 marca 2021 r. – z Gdańską Radą Organizacji Pozarządowych – z inicjatywy Miasta Gdańska;
- 17 lutego 2021 r. – z przedstawicielami podmiotów i osobami zaangażowanymi w opracowanie projektu RPS w ramach prac Zespołu Redakcyjnego oraz tematycznych grup roboczych;
- 18 lutego 2021 r. – z Pomorską Wojewódzką Radą Rynku Pracy
- 25 lutego 2021 r. – ze Związkiem Gmin Pomorskich.

2.2. POŚREDNIE FORMY KONSULTACJI

Uzupełnieniem bezpośrednich form konsultacji była strona internetowa dedykowana pracom nad RPS (strategia2030.pomorskie.eu – zakładka dotycząca RPS w zakresie edukacji i kapitału społecznego), na której został zamieszczony projekt RPS, dokumenty związane z jego przygotowaniem oraz harmonogram konsultacji z SZR.

Dla usprawnienia procesu konsultacji opracowany został formularz konsultacyjny⁴, w ramach którego uczestnicy konsultacji mogli zgłaszać uwagi do poszczególnych części dokumentu. Formularz dawał możliwość kompleksowego wypowiedzenia się na temat projektu RPS, a także ułatwił analizę zgłaszanych uwag.

⁴ Formularz konsultacyjny stanowi Załącznik nr 2 do niniejszego Raportu.

Uwagi do projektu RPS można było przysyłać w formie elektronicznej na adres rps-spolescenstwo2030@pomorskie.eu lub w wersji papierowej na adres UMWP.

Szczegółowy wykaz zgłaszających uwagi, sugerowane zmiany, w tym propozycje nowego brzmienia zapisów do projektu RPS zawiera Załącznik nr 1.

II. GŁÓWNE WNIOSKI Z KONSULTACJI

Uwagi zgłoszone do projektu RPS miały zróżnicowany charakter. Większość z nich odnosiła się do konkretnych celów, priorytetów, czy działań i stanowiła propozycje zmian zapisów w dokumencie. Zgłoszono również uwagi, sugestie i postulaty o charakterze ogólnym i przekrojowym, odnoszące się do problematyki zawartej w projekcie RPS lub wykraczające poza jego zakres i niezawierające propozycji zmian w zapisach dokumentu.

1. WNIOSKI Z BEPOŚREDNICH FORM KONSULTACJI

W trakcie spotkań konsultacyjnych uczestnicy wskazali na potrzebę uwzględnienia w treści dokumentu wątków dotyczących:

- możliwości finansowania działań związanych z budową lub rozbudową infrastruktury przedszkolnej, szkolnictwa ogólnego i specjalnego;
- działań wspierających lokalną aktywność społeczną;
- włączenia pracodawców i podmiotów ekonomii społecznych, a także LGD/LGR do katalogu kluczowych partnerów;
- potraktowania podmiotów działających lokalnie, np. LGD, kół gospodyń wiejskich czy stowarzyszeń samorządowych, jako potencjalnych inicjatorów/liderów/realizatorów działań, w szczególności w obszarze kultury;
- zwiększania świadomości i wiedzy mieszkańców w obszarach wykraczających poza katalog ujęty w projekcie RPS;
- budowania silnych więzi mieszkańców ze środowiskiem lokalnym;
- zaplanowania instrumentów terytorialnych jako formy finansowania działań;
- możliwości wsparcia gmin w realizacji komunalnej polityki mieszkaniowej jako elementu procesu rewitalizacji;

a także większego zaakcentowania:

- znaczenia i rozwoju kompetencji kluczowych, w tym miękkich i ich całościowego kształtowania;
- konieczności wykorzystania potencjału organizacji pozarządowych w zakresie kształtowania kompetencji kluczowych i kompetencji miękkich dzieci i młodzieży;
- wsparcia uczniów z niepełnosprawnościami i edukacji włączającej;
- wagi i rozwoju kompetencji doradców zawodowych w szkołach;
- znaczenia kompetencji cyfrowych w nauczaniu i zarządzaniu oświatą;
- wsparcia psychologicznego dzieci i młodzieży oraz przeciwdziałania skutkom długotrwałej izolacji uczniów;
- konieczności wykorzystania potencjału rodziców i organizacji pozarządowych działających na rzecz edukacji;
- niesatysfakcjonującej otwartości szkół na współpracę ze środowiskiem lokalnym;
- konieczności upowszechniania i wspierania kształcenia ustawicznego;
- kwestii równości płci i kompetencji kobiet;
- znaczenia idei dialogu obywatelskiego;

- dostępności oferty kultury dla osób z niepełnosprawnościami,
- konieczności doskonalenia kompetencji kadr kultury i podnoszenia ich kwalifikacji;
- znaczenia kultury w budowaniu postaw kluczowych w obszarach aktywności obywatelskiej i równego traktowania.

2. WNIOSKI Z POŚREDNICH FORM KONSULTACJI

Wykaz zgłoszonych uwag, sugerowanych zmian, w tym propozycji nowego brzmienia zapisów projektu RPS wraz z informacją na temat sposobu ich rozstrzygnięcia i uzasadnieniem znajduje się w Załączniku nr 1.

Kolejność przedstawianych uwag nie ma charakteru wartościującego. Wszystkie uwagi przedstawione w Załączniku nr 1 zostały przytoczone w oryginalnym brzmieniu.

2.1. PODSUMOWANIE UWAG O CHARAKTERZE OGÓLNYM

W ramach uwag ogólnych zgłaszane postulaty dotyczyły w szczególności:

- uzupełnienia lub modyfikacji niektórych wątków diagnostycznych;
- rozszerzenia i uszczegółowienia analizy SWOT;
- preredagowania oraz uzupełnienia zapisów w części wizyjnej
- modyfikacji katalogu wskaźników;
- rozszerzenia lub modyfikacji, a także uszczegółowienia zakresu interwencji ;
- uwzględnienia w zakresie interwencji działań infrastrukturalnych, w szczególności w obszarze edukacji przedszkolnej, ogólnej i zawodowej oraz specjalnej;
- weryfikacji/rozszerzenia katalogu kryteriów strategicznych, w tym horyzontalnych;
- weryfikacji obszarów strategicznej interwencji;
- rozszerzenia katalogu kluczowych partnerów;
- wykorzystania do realizacji niektórych działań Lokalnych Strategii Rozwoju wypracowanych z wykorzystaniem instrumentu RLKS.

Jednocześnie zgłoszono propozycje zapisów przypisujących samorządowi województwa w obszarze edukacji kompetencji/narzędzi, które nie wynikają z przepisów prawa (stworzenie nowego ustroju oświaty). Zasugerowano również, ze względu na – zdaniem zgłaszającego uwagę – nieuwzględnienie w projekcie RPS całości zagadnień związanych z kapitałem społecznym, zmianę nazwy RPS na „Regionalny Program Strategiczny w zakresie edukacji i kultury”.

Zgłaszający uwagi podzielili się również spostrzeżeniami/uwagami/propozycjami nie odnoszącymi się do zapisów projektu RPS, ani nie zawierającymi propozycji zmian ich zapisu. Niemniej jednak, niektóre wątki zostaną wykorzystane na dalszym etapie prac nad dokumentem.

Ponadto część uwag zgłoszonych z różnych instytucji miała tę samą treść.

2.2. PODSUMOWANIE UWAG ZGŁOSZONYCH DO POSZCZEGÓLNYCH ROZDZIAŁÓW PROJEKTU RPS

2.2.1. Diagnoza

Uwagi zgłoszone do części diagnostycznej, postulujące uzupełnienie lub modyfikację zapisów, odnosiły się do:

- wpływu epidemii związanej z wirusem COVID-19 na obszary życia społecznego objęte zakresem interwencji RPS;
- zjawiska nietolerancji, braku edukacji antydyskryminacyjnej, równości płci i niewykorzystanego potencjału zawodowego kobiet;
- kształtowania u uczniów kompetencji kluczowych, w tym cyfrowych oraz kompetencji miękkich, a także kształtowania postaw przedsiębiorczych i;
- potrzeb dzieci i młodzieży ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, w tym dzieci imigrantów;
- wsparcia psychologiczno-pedagogicznego uczniów;

- nieefektywnego systemu doradztwa zawodowego, w tym w obszarze szkolnictwa specjalnego;
- niesatysfakcjonujących działań edukacyjnych w obszarze ekologii i ochrony klimatu;
- niesatysfakcjonującej współpracy szkoły ze środowiskiem lokalnym, w tym z NGO;
- deficytów infrastruktury przedszkolnej i szkolnej oraz jej wyposażenia;
- niewykorzystanego potencjału lokalnych społeczności i partnerów społecznych, w tym NGO, LGD/LGR, domów kultury, świetlic, bibliotek, klubów sportowych itp., w szczególności w zakresie kształtowania świadomości i postaw mieszkańców, a także we wzmacnianiu więzi mieszkańców z regionem;
- niesatysfakcjonującego wykorzystania nowoczesnych technologii w edukacji;
- konieczności dialogu szkół, w tym zawodowych, z pracodawcami;
- niesatysfakcjonującego włączenia pracodawców w proces kształcenia zawodowego oraz niedostrzegania rangi kształcenia dualnego;
- konieczności dostrzeżenia udziału uczelni o profilu artystycznym w tworzeniu oferty kulturalnej w regionie;
- niesatysfakcjonującego poziomu dialogu obywatelskiego i niewystarczającego wykorzystywania możliwych form tego dialogu.

Ponadto zaproponowano weryfikację i uporządkowanie wątków diagnostycznych dotyczących kształtowania świadomości i wiedzy mieszkańców w kluczowych obszarach życia społecznego. Wśród zgłoszonych uwag znalazły się również wnioski, które, zgodnie z przyjętą formą rozstrzygnięć, nie zostały uwzględnione bądź były niezasadne.

2.2.2. SWOT

W odniesieniu do analizy SWOT zgłoszono propozycje:

- Mocne strony – wskazania: systemowych działań podejmowanych z poziomu regionu na rzecz edukacji; ruchów społecznych na rzecz kobiet; potencjału organizacji pozarządowych; aktywności kulturalnej uczelni o profilu artystycznym;
- Słabe strony – ujęcia: niskiego poziomu realizacji edukacji włączającej w szkołach; niewystarczającego wsparcia psychologiczno-pedagogicznego uczniów; nierówności społeczno-ekonomicznych między kobietami i mężczyznami; wykluczenia osób niepełnosprawnych; słabo rozwiniętych form dialogu obywatelskiego; niskiej świadomości klimatycznej i środowiskowej; braku stabilności finansowej i organizacyjnej NGO i instytucji kultury oraz innych podmiotów prowadzących działalność kulturalną; usunięcia zapisu dotyczącego niskich wyników egzaminów zewnętrznych;
- Szanse – ujęcia: aktywności młodzieży w obszarze ochrony klimatu; rozwoju dualnego kształcenia zawodowego; wzrostu aktywności społecznej na rzecz równości płci; aktywności lokalnych środowisk nauczycielskich i rodzicielskich na rzecz wprowadzenia zmian jakościowych w szkołach;
- Zagrożenia – ujęcia: wpływu nieprzewidywalnych zjawisk na gospodarkę i społeczeństwo; niewystarczającego poziomu współpracy szkół z podmiotami społecznymi w zakresie kształtowania kompetencji przyszłości dzieci i młodzieży; centralizacji uprawnień i ograniczania możliwości prowadzenia dialogu społecznego i obywatelskiego; bezpieczeństwa cyfrowego.

2.2.3. Wyzwania

Zaproponowano ujęcie dodatkowych wyzwań dla województwa pomorskiego dotyczących:

- zapewnienia całkowitego pokrycia kosztów edukacji przedszkolnej oraz organizacji wsparcia opiekunów osób niepełnosprawnych;
- podniesienia jakości edukacji włączającej;

- wdrożenia narzędzi analitycznych na potrzeby dostosowywania programów i metod nauczania do dynamicznie zmieniających się wyzwań, w tym wyzwań rynku pracy;
- wzmocnienia działań w obszarze wsparcia psychologicznego dzieci i młodzieży i w zakresie rozwoju ich talentów;
- wzmacniania postaw obywatelskich i równościowych wśród mieszkańców regionu;
- wzmocnienia działań na rzecz poszerzania partnerstw służących tworzeniu długofalowych projektów kulturowych.

2.2.4. Część Wizyjna

Zaproponowano uzupełnienie części wizyjnej o treści wskazujące na oczekiwane efekty realizacji RPS w obszarze zmniejszenia nierówności społecznych, poprawy stanu psychicznego społeczeństwa, zastosowania cyfryzacji i nowych technologii w edukacji.

2.2.5 Cel szczegółowy 1. Fundamenty edukacji

Do zapisów ujętych w opisie Celu 1. zgłoszono kilka uwag o charakterze ogólnym. Zasugerowano zaplanowanie działań służących:

- zwiększeniu dostępu do wysokiej jakości edukacji przedszkolnej oraz włączającej,
- stałemu podnoszeniu kompetencji kadr systemu oświaty oraz tworzenia przyjaznej przestrzeni edukacyjnej;
- włączeniu NGO -LGD/LGR, w partnerską realizację zobowiązań SWP i planowanych przedsięwzięć strategicznych,
- dostosowaniu edukacji do specyfiki społeczno-gospodarczej regionu, postępu technologicznego i wyzwań cywilizacyjnych.

Ponadto podnoszono zasadność stosowania i mierzenia efektów edukacji wynikami egzaminów zewnętrznych, zwracając uwagę na pomijanie innych aktywności, np. udziału dzieci i młodzieży w różnego typu formach rozwoju zainteresowań, które przekładają się na kształtowanie kompetencji kluczowych i nabywanie umiejętności miękkich.

Niektóre uwagi zgłoszone do zakresu interwencji Celu szczegółowego 1. dotyczyły działań już ujętych w dokumencie, w brzmieniu oddającym sens uwagi. Zgłoszono również szczegółowe propozycje działań, których realizacji nie wykluczają zastosowane w projekcie RPS zapisy, a które przez swój szczegółowy charakter nie powinny znaleźć się w dokumencie.

Proponowano również weryfikację opisów zobowiązań i przedsięwzięć strategicznych w zakresie: doszczegółowienia interwencji; katalogu kluczowych partnerów i ukierunkowania terytorialnego.

Zgłoszono również szereg uwag, które ze względu na zbyt szczegółowy charakter (wdrożeńowy), zostaną poddane analizie na etapie tworzenia dokumentów uszczegółwiających RPS.

W szczególności uwagi dotyczyły:

1) w odniesieniu do Priorytetu 1.1:

- a) uzupełnienia zakresu interwencji o:
 - działania służące podniesieniu jakości edukacji włączającej w edukacji przedszkolnej i w szkołach;
 - działania na rzecz rozwijania umiejętności pracy zespołowej, w tym w ramach projektów międzynarodowych;
 - możliwość doposażenia szkół w niezbędne narzędzia dydaktyczne, platformy edukacyjne, a także tworzenia nowoczesnych laboratoriów edukacyjnych;
 - wzmacnianie relacji między szkołą a uczniami i rodzicami;
 - działania mające na celu indywidualne wsparcie uczniów w uzupełnieniu wiedzy niezbędnej z punktu widzenia ich dalszej nauki (niwelacja skutków Covid-19);

- działania służące wzmocnieniu potencjału szkolnictwa specjalnego, a także poradni psychologiczno-pedagogicznych oraz wsparcia profilaktyki uzależnień;
- działania infrastrukturalne, polegające na rozbudowie, czy budowie nowych obiektów kształcenia ogólnego;
- b) podkreślenia/silniejszego zaakcentowania/wzmocnienia:
 - znaczenia prowadzenia edukacji antydyskryminacyjnej na każdym etapie nauczania;
 - działań na rzecz kształtowania postaw obywatelskich, dialogu obywatelskiego, postaw równościowych, zaangażowania w ochronę klimatu, bezpiecznego korzystania z internetu - na wszystkich etapach edukacji;
 - wsparcia uczniów w zakresie doradztwa zawodowego oraz wczesnej preorientacji zawodowej, w tym doskonalenia kompetencji kadr systemu oświaty w tym zakresie;
 - wsparcia psychologiczno-pedagogicznego;
- c) rozszerzenia katalogu wsparcia:
 - nauczycieli o działania służące wzmacnianiu ich kompetencji w zakresie nauki o dialogu społecznym i obywatelskim, klimacie i tolerancji, a także w obszarze walidacji źródeł informacji i treści pochodzących z sieci;
- d) rezygnacji:
 - w przypadku niektórych działań, z partnerskiej realizacji projektów na rzecz nieformalnej współpracy z kluczowymi partnerami;
- e) zmian w kryteriach strategicznych specyficznych polegających na:
 - rezygnacji z preferencji dla szkół o najniższych wynikach egzaminów zewnętrznych poniżej średniej wojewódzkiej;
 - uwzględnieniu potencjału szkół ogólnodostępnych prowadzących klasy integracyjne oraz ośrodki szkolnictwa specjalnego w przedsięwzięciu strategicznym „Pomorskie wsparcie edukacji włączającej”;
- f) zmian w ukierunkowaniu terytorialnym polegających na:
 - stosowaniu preferencji dla małych i średnich miast w działaniach związanych z edukacją przedszkolną;
 - wykorzystaniu na obszarze całego województwa Lokalnych Strategii Działania;
- g) zmian we wskaźnikach polegających na:
 - określeniu ich wartości bazowych;
 - uzupełnieniu katalogu wskaźników rezultatu o następujące: liczba programów autorskich, liczba innowacji pedagogicznych, liczba zespołów interdyscyplinarnych wspierających dziecko i jego rodzinę, liczba kwalifikacji rynkowych dla nauczycieli opisanych i zgłoszonych do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji przez podmioty z województwa pomorskiego;
 - zastosowaniu wskaźników obrazujących efekty doskonalenia kadr systemu oświaty i podnoszenia ich kwalifikacji wyłącznie w obszarach istotnych z punktu widzenia wniosków diagnostycznych i analizy SWOT;

2) w odniesieniu do Priorytetu 1.2:

- a) uzupełnienia zakresu interwencji o:
 - utworzenie zespołu ekspertów ds. równości kobiet i mężczyzn na rynku pracy;
 - działania związane z branżą offshore;
- b) podkreślenia/silniejszego zaakcentowania/wzmocnienia:
 - doradztwa zawodowego w szkołach zawodowych, uwzględniającego potrzeby uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi;
 - znaczenia kształcenia dualnego w kształceniu zawodowym;
- c) weryfikacji kryteriów strategicznych specyficznych, polegających na wprowadzeniu obligatoryjnego kryterium dla działań realizowanych we współpracy z pracodawcami

- d) uzupełnienia katalogu wskaźników rezultatu o liczbę opisanych i zgłoszonych do ZSK kwalifikacji rynkowych przeznaczonych dla doradców zawodowych.

2.2.6. Cel szczegółowy 2. Kapitał społeczny

W ramach Celu 2. zgłaszający uwagi w szczególności sugerowali:

- podkreślenie wątków dotyczących kwestii równości płci;
- rozszerzenie katalogu kluczowych partnerów (realizatorów przedsięwzięć) o instytucje kultury prowadzone przez wszystkie JST;
- zastosowanie preferencji dla realizacji przedsięwzięć realizowanych we współpracy różnych podmiotów bez konieczności tworzenia formalnego partnerstwa;
- zastosowanie preferencji dla przedsięwzięć realizowanych przez NGO (LGD/LGR), w ramach Lokalnych Strategii Rozwoju, lub ukierunkowanych terytorialnie w ramach RLKS;
- umożliwienie realizacji przedsięwzięć w partnerstwach z NGO (LGD/LGR) ze wskazaniem na ich rolę lidera;
- konieczność doskonalenia kadr kultury i turystyki, w tym w zakresie wzmocnienia ich kompetencji związanych z funkcjonowaniem na rynku i w kontaktach z biznesem;
- umożliwienie realizacji działań infrastrukturalnych służących integracji społeczności lokalnej, a także wsparcia polityki mieszkaniowej w ramach planowanych działań rewitalizacyjnych.

Proponowano również weryfikację opisów zobowiązań i przedsięwzięcia strategicznego oraz ich uszczegółowienie, a także weryfikację katalogu kluczowych partnerów i ukierunkowania terytorialnego.

Niektóre uwagi odnosiły się do kwestii ujętych już w projekcie RPS lub sugerujących ich doprecyzowanie, które możliwe będzie dopiero na etapie tworzenia dokumentów uszczegółowiających RPS. Wystąpiły też uwagi wykraczające poza zakres interwencji RPS.

Ponadto uwagi dotyczyły:

1) w odniesieniu do Priorytetu 2.1:

- a) uzupełnienia bądź rozszerzenia zakresu interwencji o:
 - kwestie równości płci;
 - działania wspierające inicjatywy umacniające w Pomorzanach również tożsamość narodową;
 - rozszerzenia zakresu interwencji o tworzenie oferty kulturalnej dostępnej dla osób ze szczególnymi potrzebami;
- b) podkreślenia/silniejszego zaakcentowania/wzmocnienia:
 - tworzenie oferty kulturalnej dostępnej dla osób ze szczególnymi potrzebami;
 - konieczności poprawy w infrastrukturze instytucji kultury dostępności architektonicznej, cyfrowej i informacyjno-komunikacyjnej, zgodnie z zasadami uniwersalnego projektowania;
- c) zmian w kryteriach strategicznych specyficznych polegających na:
 - uwzględnieniu uczelni wyższych o profilu artystycznym jako potencjalnych partnerów SWP/JST;
 - uwzględnieniu preferencji dla realizacji przedsięwzięć w partnerstwie z LGD/LGR;
 - dodania kryterium preferującego realizację projektów przez NGO, w ramach Lokalnych Strategii Rozwoju, lub ukierunkowujących terytorialnie w ramach RLKS;
 - dodania kryterium preferującego realizację projektów wypracowanych oddolnie na poziomie lokalnym i dostosowanych do specyfiki lokalnych potrzeb;
 - rezygnacji z kryterium odnoszącego się do współpracy instytucji kultury SWP z innymi podmiotami, lub umożliwienia realizacji przedsięwzięć instytucjom kultury prowadzonym przez wszystkie JST z innymi podmiotami, w tym z uczelniami o profilu artystycznym;
- d) zmian w ukierunkowaniu terytorialnym polegających na:

- stosowaniu preferencji dla małych i średnich miast w działaniach związanych z edukacją przedszkolną;
- wykorzystaniu na obszarze całego województwa Lokalnych Strategii Działania;
- e) uzupełnienia katalogu wskaźników o: liczbę zmodernizowanych obiektów instytucji kultury o kluczowym znaczeniu dla subregionów i regionu; liczbę zmodernizowanych obiektów zabytkowych instytucji kultury; liczbę wybudowanej, rozbudowanej, przebudowanej, wyremontowanej i zmodernizowanej infrastruktury; liczbę działań związanych z e-kulturą; liczbę przedsięwzięć podnoszących kompetencje pomorskich kadr kultury i turystyki; liczbę przedstawicieli kadr kultury i turystyki, którzy uzyskali dodatkowe kwalifikacje; liczbę opisanych i zgłoszonych do ZSK kwalifikacji rynkowych przeznaczonych dla kadr kultury i turystyki zgłoszonych przez podmioty z województwa pomorskiego;

2) w odniesieniu do Priorytetu 2.2:

- a) rozszerzeniu zakresu interwencji o działania:
 - wspierające współpracę NGO oraz grup nieformalnych ze szkołami oraz innymi dysponentami infrastruktury sportowej, rekreacyjnej i kulturowej;
 - uwzględniające wsparcie rozwoju oferty bibliotek jako miejsc integracji lokalnych społeczności;
 - służące kształtowaniu polityki mieszkaniowej i zabezpieczeniu zasobu mieszkaniowego, a także uzbrajaniu terenów inwestycyjnych na obszarze zdegradowanym, w tym na obszarze rewitalizacji;
 - infrastrukturalne służące tworzeniu/adaptowaniu miejsc służących integracji lokalnych społeczności;
- b) zmian w kryteriach strategicznych specyficznych polegających na:
 - dodaniu kryterium preferującego realizację projektów w partnerstwie JST i NGO lub przez NGO (LGD/LGR), w ramach Lokalnych Strategii Rozwoju, lub ukierunkowanych terytorialnie w ramach RLKS;
 - umożliwieniu realizacji przedsięwzięć we współpracy z uczelniami o profilu artystycznym;
 - umożliwieniu realizacji przedsięwzięć przez NGO (LGD/LGR) jako liderów w partnerstwie z JST;
 - uwzględnieniu preferencji dla przedsięwzięć służących kształtowaniu przestrzeni z wykorzystaniem narzędzi planowania kulturowego;
 - usunięciu kryterium preferującego realizację przedsięwzięć, w których działania wyłącznie szkół i placówek wspierają lokalne inicjatywy mieszkańców;
- c) zmian w ukierunkowaniu terytorialnym polegających na:
 - usunięciu preferencji dla miast średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze oraz rozszerzeniu przyjętej preferencji dla obszarów zagrożonych trwałą marginalizacją poprzez uwzględnienie ogółu gmin wiejskich.

III. REKOMENDOWANE KIERUNKI ZMIAN PROJEKTU RPS

Każda z uwag zgłoszonych w ramach konsultacji została przeanalizowana oraz rozpatrzona w szerszym kontekście - logiki interwencji SWP. 42% propozycji zmian projektu RPS zostanie uwzględnionych lub częściowo uwzględnionych, natomiast 5% podlegać będzie rozważeniu na dalszym etapie prac. Sposób rozpatrzenia poszczególnych uwag wraz z komentarzem znajduje się w Załączniku 1 do niniejszego Raportu.

W przypadku uwag uwzględnionych, częściowo uwzględnionych oraz skierowanych do rozważenia na dalszym etapie prac – ze względu na powiązanie RPS ze strukturą wdrażania środków UE w Polsce w latach 2021-2027 (w tym RPO WP) może dojść do sytuacji, że ostatecznie, z przyczyn obiektywnych i w wyniku dalszych rozstrzygnięć, uwaga tak zakwalifikowana nie zostanie jednak uwzględniona.

Wśród uwag, które wpłynęły w trakcie konsultacji projektu RPS, zostały zgłoszone także uwagi o charakterze ogólnym, odnoszące się nie tylko do ujętych w projekcie zapisów, ale w znacznej mierze będące szerszą próbą oceny aktualnej sytuacji społeczno-politycznej kraju. Proponowany w tych uwagach zakres interwencji istotnie wykracza poza obszar interwencji możliwy do realizacji w ramach działań prowadzonych na poziomie regionu i wymaga na przykład zmian o charakterze legislacyjnym. Proces konsultacji przyczynił się do zaproponowania zapisów porządkujących strukturę oraz poprawiających wewnętrzną spójność projektu RPS.

1. Rekomendowane kierunki zmian projektu RPS

Rekomendowane kierunki zmian projektu RPS uwzględniają zarówno główne kierunki rozwoju województwa, jak i trendy i zjawiska o charakterze globalnym wpływające zarówno na edukację, jak i na rozwój kapitału społecznego. Ostateczny kształt dokumentu będzie zależał również od wyników strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

Zgodnie z przyjętym w województwie pomorskim systemem prowadzenia polityki rozwoju, Regionalne Programy Strategiczne, w tym Regionalny Program Strategiczny w zakresie edukacji i kapitału społecznego, są operacjonalizacją zapisów SRWP 2030, a na model wdrożenia zapisów RPS wpływ będą miały także ostatecznie przyjęte programy polityki spójności na lata 2021-2027 oraz dokumenty je operacjonalizujące.

1.2. Rekomendowane ogólne kierunki zmian projektu RPS

- Silniejsze wyakcentowanie działań na rzecz kształtowania postaw obywatelskich, dialogu obywatelskiego, postaw równościowych oraz zaangażowania w ochronę klimatu.
- Szersze uwzględnienie działań służących przełamywaniu barier społecznych i architektonicznych utrudniających korzystanie z oferty edukacyjnej i kulturalnej oraz przestrzeni publicznych osobom z niepełnosprawnościami.
- Uwypuklenie wątków dotyczących przygotowania społeczeństwa do życia w społeczeństwie cyfrowym, w tym wątków związanych z bezpieczeństwem cyfrowym.
- Modyfikacja kryteriów dotyczących wybranych działań w celu dalszego zwiększania możliwości udziału partnerów pozarządowych w działaniach realizowanych w obszarze edukacji i kapitału społecznego.
- Uwzględnienie realizacji wybranych działań w obszarze wzmacniania poczucia więzi mieszkańców ze środowiskiem lokalnym z wykorzystaniem potencjału partnerów pozarządowych, w szczególności poprzez realizację działań w ramach instrumentu rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność.

2.2. Rekomendowane kierunki zmian w zakresie Celu szczegółowego 1. Fundamenty edukacji

- Szersze uwzględnienie działania służących podniesieniu jakości edukacji włączającej w edukacji przedszkolnej i w szkołach.
- Wzmocnienie wsparcia psychologiczno-pedagogicznego dzieci i młodzieży.
- Silniejsze zaakcentowanie znaczenia działań na rzecz kształtowania postaw obywatelskich, dialogu obywatelskiego, postaw równościowych, zaangażowania w ochronę klimatu, bezpiecznego korzystania z internetu na wszystkich etapach edukacji.
- Poszerzenie zakresu doskonalenia nauczycieli o działania przygotowujące ich do kształtowania kompetencji miękkich, budowania relacji oraz towarzyszenia uczniom w procesie edukacyjnym poprzez pełnienie roli tutora i coucha.
- Wzmocnienie kompetencji cyfrowych nauczycieli i uczniów, w tym kompetencji w zakresie bezpieczeństwa cyfrowego;

- Wzmocnienie wsparcia uczniów w zakresie doradztwa zawodowego oraz wczesnej preorientacji zawodowej, w tym wzmocnienie kompetencji doradców zawodowych na wszystkich etapach edukacji.

2.3. Rekomendowane kierunki zmian w zakresie Celu szczegółowego 2. Kapitał społeczny

- Wypracowanie narzędzi na rzecz tworzenia szeroko zakrojonych partnerstw służących budowaniu i wzmacnianiu poczucia tożsamości regionalnej i dialogu społecznego.
- Wzmocnienie działań na rzecz podnoszenia kompetencji i kwalifikacji kadr kultury i turystyki wśród jak najszerszej pojętych podmiotów działających w sferze kultury i turystyki (instytucje kultury, i in.).
- Zwiększenie możliwości wykorzystania potencjału podmiotów z sektora pozarządowego, w tym w szczególności dostrzeżenia roli LGD/LGR na rzecz działań w obszarze kapitału społecznego.
- Włączanie w działania rewitalizacyjne wspierane przez samorząd województwa elementów wsparcia dla polityki mieszkaniowej, w tym budownictwa komunalnego, w obszarach rewitalizacji.

ZAŁĄCZNIKI

1. Załącznik nr 1 - Tabela uwag zgłoszonych w ramach konsultacji projektu Regionalnego Programu Strategicznego w zakresie edukacji i kapitału społecznego,
2. Załącznik nr 2 - formularz konsultacyjny projektu Regionalnego Programu Strategicznego w zakresie edukacji i kapitału społecznego,
3. Załącznik nr 3 – Ogłoszenie o konsultacjach projektu Regionalnego Programu Strategicznego w zakresie edukacji i kapitału społecznego.